

PAMĚTNÍ DESKA V ŽIŽKOVSKÉ REÁLCE

ŠKRÉTA BRANDL BENEDIKT REJSEK RESSEL KREJČÍ SALABA

Vstavěno r. 1899
nákladem
městské obce Žižkova

Stavba budovy této
ukončena byla v 51. roce
panování Jeho Veličenstva
císaře a krále
FRANTIŠKA JOSEFA I.,
když byl starostou města
EDUARD ŽDÁRSKÝ,
aby v ní česká mládež ve své mateřské řeči
vzdělání ve vědě a umění našla.

Ve stavebním dozorstvu účinkovali
GUSTAV ŽÁK, náměstek starosty,
JOSEF VOLF a VÁCLAV MUCHA,
členové rady a
ANTONÍN KAPR, člen měst. zastupit. v Žižkově

Navrhovatel a dozorce byl
Městský inženýr JINDŘICH MOTEJL
Stavbu provedli stavitelé
RICHARD PRUNA a ANTONÍN LUPÍSEK
Ředitel zde umístěné
c. k. vyšší reálky byl
FRANTIŠEK BILÝ

(Pamětní deska Sladkovského náměstí č. 3, čp. 900)

V pozadí jubilejního chrámu sv. Prokopa na Žižkově se rozkládá rozlehlá budova bývalé české reálky. První státní reálka s českou vyučovací řečí na Žižkově byla zřízena nejvyšším rozhodnutím ze dne 24. října 1896.

První třída, do níž bylo ve školním roce 1897-8 přijato 68 žáků, byla zprvu umístěna v radnici. Ihned však bylo též započato s výstavbou nové školní budovy, jež si vyžádala nákladu téměř čtvrt milionu zlatých.

Po dokončení stavby byla pak po levé straně vstupního vestibulu zasazena rozměrná deska, na níž nápis (dnes zakrytý omítkou a proto téměř nečitelný) uvádí všechny činitele, kteří se o její postavení zasloužili. Umístění této desky bylo však spojeno – jak už to v našich malých poměrech obvykle bývá zvykem – s nechutnou a trapnou aférou. Předchozí žižkovský starosta František Bláha, jenž v úřadě působil od 14. 7. 1890 do 23. 1. 1899, kdy ze své hodnosti dobrovolně odstoupil, podal koncem října 1899 městské radě žižkovské přípis, v němž žádá, aby bylo na této desce také uvedeno jeho jméno, nebo aby mu bylo dovoleno zasaditi na protější straně vestibulu desku jinou s následujícím nápisem: „Roku 1898 slaveno 50-ti leté panování J. V. císaře a krále Františka Josefa I., když byl František Bláha starostou města Žižkova, byla tato budova reálky založena a stavěna“. Svou žádost podpíral skutečností, že prý on to byl, který vyběhal povolení tohoto ústavu, žádost a jeho zřízení byla podána již v roce 1894 a bylo zapotřebí četných interpelací, než se podařilo celou záležitost dovésti ke zdárnému konci; a staral se o to, aby stavba mohla být vůbec započata. Proto považoval svou žádost o uvedení svého jména v textu desky za opodstatněnou.

Městská rada však jeho žádosti nevyhověla a velkou většinou hlasů ji zamítla. Prvním ředitelem ústavu (ještě před postavením této budovy) se stal profesor moderní filologie František Šubrt (1845-1898, autor četných jazykových učebnic). Po něm následoval František Bílek (1898-1920), za něhož ústav nabyl na velkém významu, takže z původních šesti zaměstnanců vzrostl jejich počet na 51. F Bílek byl členem mnoha předních společností, zpracoval četné výběry z literatury pro mládež (Havlíček, Vrchlický a další), shromáždil a vydal korespondenci F. L. Čelakovského. Roku 1920 byl jmenován zemským školním inspektorem. Univerzitní profesor dr. Miloslav Hájek (Hýsek) se o něm často zmiňuje ve svých Pamětech (viz též Makarenkova ul., kde byl majitelem domu čp. 150/43 s českým nápisem na průčelí). Po jeho odchodu byl pověřen správou ústavu dr. Jindřich Barvůf. Na průčelí budovy ve výši druhého patra jsou zasazeny desky se jmény sedmi význačných osobností z české historie.

Z archívu KPŽ

KLENOT MĚSTA

O PRAŽSKÉM VODÁRENSTVÍ III.

V období první republiky bylo velice intenzivně působeno na povědomí obyvatelstva o hygieně a to nejen osvětou, ale zejména vysokým školstvím. Skupina odborníků pod vedením profesora Českého vysokého učení technického ing. Jana Vladimíra Hráského se svou širokou přednáškovou, expertní a publikační činností je toho nezvratným důkazem. Množství kvalitních firem, nejen českých, ale i evropských, mělo také podstatný podíl na rozkvětu československého vodárenství.

Bylo využíváno v podstatě všech známých způsobů jímání či výroby pitné vody, byly vytvářeny moderní a přitom ekonomicky únosné a kvalitně propočítané zásobní systémy. Využití „české moderny“ jako architektonického trendu přispělo k estetické úrovni vodárenských staveb. Účast renomovaných architektů povýšila stavby vodojemů a čerpacích stanic na evropskou úroveň nejen po stránce technické, ale i umělecké.

Jak už bylo řečeno, v roce 1914 dobudovaná „Společná vodárna“ se stala pilířem pro zásobování Prahy a okolních obcí pitnou vodou. Instituce Společné vodárny zanikla se vznikem Velké Prahy, ale technicky a provozně vodárna v Káraném svou činnost pochopitelně nepřerušila a byla nadále hlavním zdrojem pro nová území hlavního města. První velká rekonstrukce Kárané vodárny začala v roce 1932 a byla dokončena po dvanácti letech.

Po ukončení druhé světové války započala v roce 1946 další rekonstrukce, která téměř plynule navázala na rekonstrukci první. Vytvořením Velké Prahy se hlavní město stalo rázem více než půlmilionovou metropolí.

Káraná vodárna nemohla trvale krýt zvýšenou potřebu pitné vody a proto bylo zapotřebí připravit a postavit zdroj nový. Podle projektu ing. J. Vancla z roku 1920 měla být pražská aglomerace zásobována dvojí vodou: Pitnou vodou z Káraného a užitkovou vodou z projektované vodárny na Vltavě u Štěchovic. Naděje na rychlé vybudování štěchovické vodárny však nebyla reálná a proto bylo rozhodnuto postavit novou vodárnu na území města na místě bývalé Pražské vodárny v Podolí. Tak došlo v letech 1924 až 1929 k vybudování nové vodárny v Podolí na filtraci vltavské vody.

Pražská vodovodní síť tedy byla zásobována ze tří zdrojů a to z Podolí, Káraného a Bráníka. Hlavním rezervoárem pro pražskou aglomeraci byly vodojemy na Floře, do kterých byla přiváděna voda z káraného zdroje. Tyto vodojemy měly klíčový význam pro dopravu pitné vody spotřebitelům za 1. republiky. Jedná se o dva vodojemy postavené pro Společnou vodárnu v letech 1910 až 1912 a napájené káranou vodou.

Prvním pražským železobetonovým rezervoárem byl právě vodojem na vinohradské Floře postavený v letech 1910 až 1911. Vedle něho byl pak v letech 1915 až 1916 postaven v podstatě stejný vodojem. Obě stavby byly proto považovány za jeden objekt. Následující popis se tedy týká jen jedné poloviny tohoto objektu.

Vodojem má tvar obdélníku o stranách 36,80 x 47,24 m, hloubce 4,00 m a kótě hladiny 277,80 m n. m. Jeho obsah je 6.900 m³. Dno vodojemu je z dusaného betonu, na němž leží železobetonová

křížem armovaná deska. Svislé obvodové železobetonové stěny jsou podepřeny železobetonovými lichoběžníkovými žebry. Tato žebra jsou u stropu spojena železobetonovými trámy, na nichž spočívá strop systému Hennebique. Sloupů nesoucích tento strop je 63. Vodojem je zasypan zeminou, odvětrán a osvětlen světlíkem.

Akumulovaná voda byla následně rozváděna přes rozdělovací komoru do středu města, na Smíchov a na Královské Vinohrady. Stavbu vyprojektovala a vybuodovala firma ing. B. Hollmann a spol.

Druhý vodojem byl postaven firmou Pražská společnost pro stavby betonové a železobetonové, s. r. o., a byl uveden do provozu 14. prosince 1917. Do tohoto vodárenského komplexu byla ve 30. letech přivedena další voda výtlačným potrubím profilu 1100 mm z Káraného.

Pro zásobování obyvatel pitnou vodou samozřejmě sloužilo velké množství dalších objektů a zařízení postavených buď již dříve, zejména na sklonku 19. a počátkem 20. století, či vybudovaných za 1. republiky. Tvořily tak dohromady poměrně velmi složitý a vodohospodářsky perfektně promyšlený vodárenský systém, který nebyl po další desetiletí měněn, ale pouze doplňován.

Popisem vývoje pražského vodárenství 2. poloviny 20. století se dostáváme vlastně již do současnosti. Spotřeba pitné vody se stále zvyšovala, došlo také k rozšíření hlavního města o další obce zejména v roce 1968 a 1974 - což mělo za následek nejen potřebu zkvalitnění zdrojů vody, ale i výstavbu zdrojů nových. S tím souviselo i budování nových přivaděčů, vodojemů, čerpacích stanic a rozšiřování rozvodné vodovodní sítě. Vzhledem k tomu, že prognózy vývoje spotřeby pitné vody hlavního

města ukazovaly, že současné zdroje nebudou dlouho stačit, bylo v 50. letech rozhodnuto o rekonstrukci Podolské vodárny. Tato rekonstrukce znamenala podstatnou změnu nejen technologie, ale zároveň i vzhledu vodárny. S rekonstrukcí bylo započato v roce 1992. Díky dokončení rekonstrukce se úroveň Podolské vodárny dostane tam, kam na konci 20. století patří.

Způsob rozvádění vody byl od 50. let po přivedení Želivské vody stejný jako v období předcházejícím, pouze přibývaly objekty a vodovodní řady tak, jak to vyžadovala nová výstavba a postupné připojování okolních obcí k hl. m. Praze. Zavedením nového zdroje pitné vody se systém od základu změnil. K tomuto zásobovacímu systému je samozřejmě nutné přiřadit i systém původní, z něž vodárna v Káraném zásobuje pitnou vodou vodárenský areál na Floře, odkud je voda distribuována do dalších objektů. Je nutné se zmínit i o samostatném vodovodu průmyslové vody, zásobujícím vodou z Vltavy některé průmyslové podniky na severu a východě Prahy, budovaném postupně v 50. a na počátku 60. let.

O náročné zásobování pitnou a užitkovou vodou hl. m. Prahy se v současné době stará největší závod Pražských vodáren - Rozvod vody. Závod Rozvod vody rozvádí po Praze vodu prostřednictvím 65 vodojemů a 48 čerpacích stanic vodovodních sítí o délce 3 000 km.

*Podle publikace
Jaroslava Jáška: „Klenot města“
zkráceně zpracovala
s ohledem na Žižkov a Kr.Vinohrady
Jiřina Polanecká
Poznámka: Originální výtisk
publikace „Klenot města“
je možno přečíst v archivu KPŽ.*

MUŽ TVRDÝCH PĚSTÍ, ALE MĚKKÉHO SRDCE

Byl přítelem mého otce. Střední postavy, pohyblivý, vždy usměvavý, čestný a s upřímným bezelstným pohledem z očí do očí. Rudolf Chundela! Kdykoliv se mi vybaví jeho ostře řezaná mužná tvář s výrazným orlím nosem, oceňuji čím stačil v životě být. Aktivním sportovcem rohovníkem a hráčem ragby, trampem, profesionálním fotografem, výtvarníkem, malířem, muzikantem, textařem, pomocníkem národního odboje, milovníkem především retrospektivních filmů - a kdoví kým vším ještě.

Kožené rány

Narodil se 9. listopadu 1913. Jako čtrnáctiletý žák státní grafické školy se jednou ve východní části pražského Smíchova dostal zcela náhodně na dvůr činžovního domu, v jehož traktu trénovali členové rohovnické skupiny Boxing Club Smíchov. Počínání mladých sportovců Rudolfovi učarovalo. A především rozvážné, účelné a věcné povzbuzování jejich trenéra - Jana Heřmánka (1907-1978), nedlouho poté držitele stříbrné medaile z Olympiády 1928 ve střední kategorii a pozdějšího profesionálního boxera.

Pod vedením zkušeného Heřmánka se novopečený rohovník Rudolf naučil dobré orientaci mezi pružným okrajem ringu a vynikajícím odhadu vzdálenosti od soupeře. Natolik, že trenér Františka Nekolného - ing. dr. Vladimír Hruban (významný člen ÚVOD, 5. dubna 1945 zavražděný nacisty), prohlásil: „Chundela se drží zásady: proč uhýbat o dva centimetry, když stačí jeden.“ - Brzy proto získal přezdívky „Hadí muž“ a „Lišák ringu“.

Rudolfovu klidnou mysl, hbitost nohou a obratnost v obraně, útocích i v bleskurychle mířených úderech, oceňovali jeho sportovní kolegové. „Česká mlátička“ František Nekolný, Edy Hrabák, Vilda Jakš Gako (palubní střelec čs. 311. perutě, zahynul v srpnu 1943 nad Biskajským zálivem) a (v bantamové váze) Vašek Procházka (popravený nacisty v Zubří).

Stručně řečeno podle „Magazínu CVZ“ z května 1969: „Chundela v letech 1927-1939 vybojoval celkem přes 200 utkání, z nichž jen 16 prohrál. Startoval v 52 mezinárodních utkáních, devětadvacetkrát reprezentoval ČSR. Dvakrát byl mistrem republiky (v pérové a lehké váze), dvakrát mistrem Čech, dvakrát vítězem Malé dohody. Na předolympijském turnaji v Paříži v roce 1935 obsadil třetí místo. - Nikdy neprohrál „knockout“.

Tramp v Rudém lese

Krátce po první světové válce, vlivem dobrodružné literatury a především filmů o americkém Západu a dalekém Severu, a také o nekonečných oceánech, vznikl v Československu v celém světě snad ojedinělý fenomén - tramping! Jeho hlavním účelem bylo - z naprosté většiny jen sobotní a nedělní - táboření ve volné, tehdy ještě civilizací tolik nepoznamenané přírodě, na kopcích, v lesích a povodích řek. V romantické představivosti trampů se proměnila Vltava ve Velkou řeku, Berounka na Starou řeku, a Sázava na Zlatou řeku. Zde všude, i jinde, vyrůstaly stany a postupně i stabilní dřevěné chaty a sruby. A každý sobotní večer plály táborové ohně, u kterých se vyprávělo a hlavně zpívalo. Bez písní by snad ani nebylo trampingu. Bez písní sentimentálních, tesklivých, lyrických, melodických, jásavě veselých, vyjadřovaných srdcem a radostí ze života - si snad tramping ani neumíme představit.

Kouzlu nového hnutí - návratu k přírodě, neodolal ani začínající boxer Rudolf Chundela. Koncem druhé poloviny dvacátých let, v časech kdy módní etapu tzv. doby kovbojské vystřídala doba kanadská, objevil se skupinou kamarádů trvalé tábořiště. Nedaleko Zlaté řeky a poblíž Hubačovského rybníka, mezi Mirošovicemi, Mnichovicemi a rodištěm Josefa Lady - Hrusicemi. A pod dojmem oslňujícího pohledu na vrcholky stromů barvitě ozářené zapadajícím sluncem, dal kempu - v roce 1931 založené a dodnes existující tramské osadě - název Rudý les.

Rudla udával směr. V čele skupiny kamarádů pořádal sportovní běhy do Hrusic a zpět, fotbalová utkání, různé míčové a lehkootletické disciplíny a divadelní scénky. A zejména soutěže ve zpěvu. Vynikal svým basbarytonem. Některé písničky jako Řeka utíká, Samota, (a později na slova F. Fliegela) Srdce na dlani, sám složil.

V první polovině let třicátých, v době největšího rozmachu trampingu, Rudolf už jako úspěšný rohovník společně s několika přáteli sestavil pěvecko-instrumentální sbor - Chundelovu partu. Pětičlenný ansámbl pak vystupoval nejen v Rudém lese a v sobotních a nedělních soutěžích v řadě tramských osad v Brdech, u Svatojanských proudů na Velké řece, nebo na Staré řece, ale ve všední dny i v Praze.

V biografu Republika

Živá a kvalitní interpretace vytríbených tramských písní před návštěvníky různých kabaretů a malých divadelních scén, přinesla Chundelově partě nejen užitek. Šlo jednak o formu vlastní seberealizace, dále o propaga-

ZAHRADNÍ
BIO
REPUBLIKA

Žižkov, Riegrova 19. Tel. 523-67 F. ČVANČARA

V úterý 21. a ve středu 22. května 1935

tramský večer

Král prairie

Film plný romantiky a touhy po dobrodružství v ideálních podmínkách divokého západu. V N. ul. TOM REBKA.
tramské písničky zpívá populér. žižkovský sbor Chundelova parta.

ci a zpopulárnění celého hnutí, o oslavu drsné, ale krásné přírody, a v neposlední řadě také o určitý zdroj, byť zcela nepatrných finančních příjmů.

Vedle ojedinělého účinkování před projekčními plátny v kinech Kosmorama (Obzor), Žižkov (Ponec), Pokrok a Deklarace (Jiskra), se Chundelova parta velmi často předváděla v letním biografu Republika na pražském Žižkově.

Bio Republika bylo zvláštností hlavního města. Vedle každodenních Veselých čtvrtků uváděli provozovatelé kina bratři Čvančarové, a to od července 1934 po několik sezón, pravidelné úterní a středeční Tramské večery.

V tyto dny se promítaly výhradně westerny a před hlavním filmem a o přestávce zpívaly k navození patřičné atmosféry různé tramské sbory. Smrt'áci, čtyřčlenná Athabaska Eduarda Ingriše, Chundelova parta a jiné.

Vedle kovbojek nových se na plátně Republiky jako zpětná mediální redestilace objevovaly nejzajímavější westerny dvacátých let. Na pódiu pod projekčním plátnem, ve světlech reflektorů a ozářena barevnými efekty z diaprojektoru, Chundelova parta do hlediště pod hvězdnou oblohou uprostřed žižkovských činžovních domů, přinesla zpěvem a instrumenty estetický zážitek. Lásku k rodné zemi, poezii táborových ohňů, šum peřejí, zván pryskyřicí vonících stromů, a odlesk luny na hladinách českých řek.

Večery romantiky kombinující promítání westernů s živým zpěvem tramských skupin, skončily v biografu Republika v červnu 1938. Přišla všeobecná mobilizace, Mnichov a březen 1939... (pokračování příště)

Miroslav Čvančara

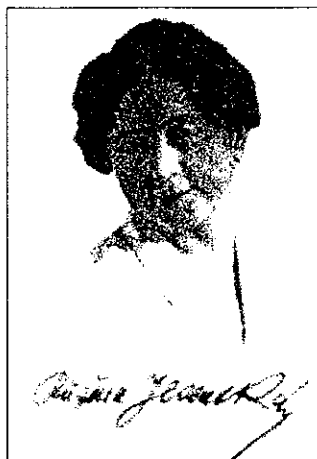
Ve fotografických sbírkách a rodinných albách řady obyvatel naší městské části, bychom jistě našli i snímky pořízené před několika desetiletími v atelieru Rudolfa Chundely na Sladkovského náměstí č. 2. Článek Miroslava Čvančary seznamuje naše čtenáře s některými osudy člověka, který po většinu života na Žižkově pracoval, a v ulici Přemyslovské č. 37 i dlouhodobě bydlel.

SÁGA RODU

JESENSKÝCH Z JESENICE U RAKOVNÍKA

K významným žižkovským občanům patří členové rodu Jesenských z Jesenice u Rakovníka, kde žili asi v 17. až 18. století, než se po několika generacích Franz Jesenský (nar. 1783) dostal do Prahy na Malou Stranu. Ten na rozdíl od většiny příslušníků rodu, kteří se věnovali kovářství nebo zámečnictví, založil živnost truhlářskou. Jeho první žena byla Anna, ovdovělá Reymová ze Žleb (1768-1832), druhá Marie Hopová, soukromnice z Kožlan (1814-1873). Jediným potomkem byl Johann Friedrich, nedostudovaný právník, majitel domů, šéf firmy „Jesenský a Fiedler“ na Smíchově, později správce továrny na cementové výrobky. Oženil se v r. 1862 s Annou Tichou z Božejova u Pelhřimova (1839-1920), dcerou c.k. účetního oficiála v Praze a Walburgy Schützové z Obytců u Klatov. Z manželství se narodilo sedm dětí, z nichž minimálně čtyři se zapsaly do historie. O nich a jejich potomcích je psáno v dalších odstavcích.

✓ **Růžena Jesenská (1863-1940)**, česká spisovatelka a básnička, narodila se na Smíchově jako první ze sedmi dětí. Občas používala pseudonym „Eva z Hluboké“. Vystudovala učitelský ústav v Praze (absolvovala 1882). Týž rok začínala svou pedagogickou dráhu v Mladé Boleslavi. Brzo se vrátila do Prahy, kde působila ve škole sv. Ducha „Na Hrádku“, potom ve škole u sv. Tomáše na Malé Straně. Psala knihy pro dospělé i pro děti. V básních jí byl vzorem Heyduk a Sládek. Napsala i několik divadelních her. Ve hře „V žití proudění“ kritizovala poměry na škole. Kritikou se cítili dotčení její kolegyně, skončilo to důtkou od nadřízeného školského úřadu (1895). Patřila k zakládajícím členům družstva „Máj“. Byla také redaktorkou časopisu pro děti a kalendářů pro ženy. V „Legendě ze smutné země“ (1903) psala o osudech Zdenky Havlíčkové; v „Dětství“ (1929) líčí část svého života. Jako dramatička psala hlavně konverzační veselohry. Největší úspěch získala ve veselohře „Devátá louka“ (1929), podle které zkomponoval J. Zelinka operu, která byla též zfilmovaná. Během svého života napsala velké množství knih. Jejím životem se zabýval Jan Opolský.

V roce 1907 odešla do předčasného důchodu, aby se mohla věnovat literární činnosti a cestování. Byla také členkou Náprstkova Amerického klubu dam. Bydlela v Říční ulici 530/2 a největší část života strávila v čp. 445 ve Všehrdově ulici č. 5. Dožila se 77 let, zemřela v roce 1940, byla pohřbena na Vinohradském hřbitově (odd. 45). Její pozůstalost, která obsahuje 13 kartonů, je uložena v Literárním archivu Památníku národního písemnictví.

✓ **Marie Jesenská-Foerstrová (1867 – 1940)** narodila se na Malé Straně. Byla učitelkou na měšťanské škole, později cvičnou učitelkou Ústavu pro vzdělání učitelů v Praze. Překládala z angličtiny (Charles Dickens, Oscar Wilde). V roce 1909 provdala se za akad. malíře Viktora Foerstera.

✓ **Viktor Foerster (1867-1915)**, syn komponisty a varhaníka Josefa Foerstera (1839-1907) a bratr známého hudebníka Josefa Bohuslava Foerstera (1859-1951). Kromě nadání hudebního měl i nadání výtvarné. Pro mozaiku se nadchl při cestách do Francie a po Itálii, zejména

v klášteře Monte Casino. Absolvoval dvouleté studium a stal se prvním českým mozaikářem. Z jeho četných mozaikových prací jsou nejznámější Kristova hlava nad portálem v pražských Emauzech a také mozaika Panny Marie Svatohostýnské na Hostýně. Klášter Emauzy zdobí jeho mozaikový obraz sv. Josefa, nad vchodem do chrámu Panny Marie Sněžné je jeho Madona. Pro Vyšehradský chrám vytvořil mozaiku beránka a pro týž kostel namaloval křížovou cestu. Významným dílem je jeho Nanebevzetí Panny Marie pro českou kapli v Lourdech. Zemřel poměrně mlád - ve 48 letech (1915).

✓ Jeho manželka **Marie, roz. Jesenská** mu pomáhala již za jeho života a tak mohla dokončit řadu jeho prací. Sama pak vytvořila řadu pozoruhodných děl, která L. Papež a J. Tumpach sepsali u příležitosti jejich 70. narozenin. Těch prací bylo 21 a jejich soupis byl uveřejněn v Národních listech 2. 12. 1937; mj. je to mozaika ve Svatováclavské kapli v chrámu sv. Víta. V lodi katedrály je od ní také velký znak ČSR a tamže vytvořila mozaiku podle kresby Karla Svobinského Adam a Eva, k uctění památky svého manžela. Pokoušela se zachránit mozaiku na „Zlaté bráně“ do katedrály na třetím nádvoří Pražského hradu. Po ní se o to pokoušeli, také bezúspěšně, další umělci, ale podařilo se to teprve americkým vědcům v roce 2000. Přispěla k výzdobě Ruské kaple na Olšanech a průčelí budovy pojišťovny ve Spálené ulici.

Řada jejích prací je i mimo Prahu: v Plzni a v Roudnici (spořitelny), v Luži (sluneční hodiny na budově ústavu pro tuberkulózní děti), v Klatovech (výplň porotní síně, znak a medailony), v Chrudimi (porotní síň), v Domažlicích (ciferník na hodinách městské budovy). V Praze je možno vidět její mozaiky také v paláci Fénix (Blaník) a na Slavíně (některé hrobky a jejich výzdoba). Po smrti manžela pracovala pod firmou, nesoucí jeho jméno. Ve své práci pokračovala i po sedmdesátce.

Ve výše citovaných Národních listech je také báseň od její starší sestry Růženy Jesenské:

*Milion sklíček barevných nebo natrhané kvítí,
duch lásky tvůrčí složil z nich život, jenž svítí,
svítí ve slunci zlaté záplavy,
pohádky mozaiky, svět úsměvně nás pozdraví,
mozaikáři, díky!*

*Sny paláců a katedrál, kvetoucích dílen sady.
Na poutích světem - tys nám hrál, neznámý, věčně mladý!
Veliká láska rozvíje, v umění nejvíc poví,
tvá práce svítí, Marie, modlitbou k Viktorovi.*

V závěru svého života žila na Žižkově, Přemyslovská 1657/29, kde pravděpodobně po roce 1938 zemřela. (pokračování rodu v příštím čísle)

JÁ A ŽIŽKOV

Narodil jsem se v dubnu 1942, na Žižkově v Mladoňovičově ulici, dnešní Želivského. A protože to bylo na Žižkově a v sousedním domě na Basilejském náměstí byla a je dodnes hospoda, mám nejen k Žižkovu, ale i k pivu, docela dobrý vztah. Jistě víc k Žižkovu, ale ono to nějak k sobě patří: jaký by byl Žižkov bez všech těch hospod a hospůdek a bez piva?

Z doby mého prvního příchodu na Žižkov si pochopitelně nic nepamatuji. Byl by to leda dudlík a kočárek. A vzhledem k událostem, které následovaly, ani v dalších letech jsem nebyl ten správný Žižkovák. Když mi totiž bylo půl roku, odstěhovali jsme se do Strašnic, do vily mého strýce.

Ale Žižkov z mých očí nezmištel. Bydleli jsme totiž v ulici U Krbu, v těsné blízkosti cyklistické dráhy na Třebešíně, které se neříkalo jinak než Viktorka, která tam také dlouhou dobu hrála na jednom ze čtyř fotbalových hřišť, těsně za sebou jdoucích. Už si ty hřiště ani nepamatuji, vím, že tam bylo i DTJ, pak nějaké Dynamo a tak nějak. Ke vztahu k Žižkovu mě ale vedli moji rodiče, kteří na Žižkově pracovali a také se tam poznali. V dnešní Husitské býval Baťa a pod ním hračkářství Tumpach. Tam prodávala hezká, černovlasá a černooká mladá prodavačka, u které se občas zastavoval obchodní příručí z Karlína, který na Žižkov nosil zboží, kávu zejména. Ta prodavačka byla moje maminka a je jasné, že ten „kupeckej“ byl můj táta. K těm Tumpachovým jsem pak s maminkou chodil jako malý kluk, maminka popovídat si, já okukovat hračky a sem tam něco na mamince vyškemrat.

Z těch procházek po Žižkově si pamatuji samozřejmě mnohem víc. Kousek opodál byl obchod s panenkami „Müllerová“, kde jsme se také zastavovali a maminka si odtamtud brala několik poškozených panenek domů na opravu. Jenže panenky mě moc nezajímaly.

To mnohem zajímavější bylo železářství v Mladoňovičově, v domě kde jsem se narodil, kam jsem občas zašli za „Vlastou“, svobodnou, již starší paní Čepičkovou.

V tom železářství bylo tolik věcí, které mě zajímaly a můj život ve strýcově vile byl pro začínajícího kutila rájem. Strýc pocházel z Jižních Čech, z mlynářského rodu a nebylo nic, co by neuměl. To po něm, ještě dokonaleji, zdědil jeho syn, můj bratranec Dáda. V podkroví bydlel dědeček s babičkou, který tohle všechno uměl ještě doplnit uměním ševcovským a zahradničením. A tak ve sklepe vily se truhlařilo a dělalo všechno pro dům a zahradu, na zahradě se zahradničilo a sadařilo a v podkroví byl dědečkův verpánek, kopyta, knejp, sídla, floky, kusy kůže, kramfleky, drat-ev a vix a ševcovský pop a nevím co ještě.

V kuchyni měli u stolu oman, na kterém jsem sedával a cpal do sebe šhubánky, které miluji dodnes. Na stole stávala obyčejná kameninová a přece krásná slánka se zprohýbaným, modře omalovaným okrajem, naplněná hrubými krystalky soli, jakou známe už jen z některých housek a rohlíků. S těmi šhubánky to bývalo tak. Babička, když jsem měl jít ze školy, měla bezvadný výhled dolů do polí, kde dnes stojí Malešické sídliště a kudy jsem se vracel ze školy. Jak mě zahlédla, hned volala: Petulo, pojď na šhubánky! A já jsem potichounku zavřel branku u plotu, kterou jsem jindy třískal, jak jsem pospíchal za nějakou zábavou a jako tchoř jsem se protáhnul okolo přízemních dveří do našeho bytu a už jsem přes dva schody jel do podkroví. Taška zůstala obyčejně na prvním odpočívadle, kam ji maminka po zkušenostech šla hledat, když jsem dlouho nepřišel ze školy domů. To hněvání, že jsem nešel domů, bylo samozřejmě jen naoko.

Strýc přišel do Prahy po legionářském putování po Rusku přes Dálný východ a jestli neměl něco rád, byli to bolševici. Jeho vyprávění o cestě přes Rus do Vladivostoku

si pamatuji dodnes. „Vztahy“ k bolševikům a všemu, co s Ruskem souviselo si samozřejmě nenechával pro sebe a po revoluci, navíc jako živnostník, poznal Bory, Příbram i Pankrác.

Strýc měl obchod s cukrovinkami. No, kde jinde než na Žižkově, na dnešní Seifertově ulici, někde v místě dnešního řeznictví. Cukrovinky Veselý a vedle byla drogerie Siegl. Tam směřovaly další moje výpravy na Žižkov s maminkou, za strejdou do krámu. A „strejda“ Siegl? Toho jsem znal nejen z drogerie, ale i ze sousedního pozemku vedle strýcovy vily, kde o nedělích zahradničil a já jsem na něj pokřikoval: ahoj Siegle a jemu se to na rozdíl od ostatních starších líbilo.

Jak šel čas, změnil se zábavy i záliby a opět se Žižkov stával mojí zájmovou oblastí s mnoha biografiy a také rybníčkem Olšaňákem, kam jsme chodili na dafnie rybičkám a kde jsme také vnikali do pražské kanalizace, než nám to definitivními mřížemi zarazili. Ty kanály jsme jako kluci ale neopustili, ve Strašnicích na rozestavěné Solidaritě byly také! Na Žižkov jsem se bytem vrátil až mnohem, mnohem později a skutečně jsem se s ním spojil až se svým vstupem na radnici v roce 1991.

Nevím, či to je zásluha či vina, ale ať je to cokoliv, vždycky se snažím věc, kterou právě dělám „vzít za svůj“. A tak jsem jako jednu z prvních věcí na radnici začal studovat minulost Žižkova, protože - jak mi napsal jeden z mých nejlepších přátel Zdeněk do darované knihy o Žižkovu - kdož chce Žižkovu vládnout, poznej nejdřív jeho minulost. No, vládnout jsem nechtěl a také nevládnul. Spíš jsem této části Prahy a jejím lidem chtěl sloužit, něco pro ni a pro ně udělat. Nebylo toho moc a přece i dnes semtam ještě něco po sobě nacházím. Mohlo to být lepší, i když tehdy...

Něco mi ta doba ale dala. Občas potkám člověka, který si mě k mému občasnému podivení pamatuje a vzpomíná v dobrém. Je to příjemný pocit, když slyšíte ještě po létech - děkuji. Ale jsou to spíš výjimky, protože jsem nikdy nesedával moc vpředu, spíše zezadu se snažil pomáhat věcem ve prospěch téhle mojí „rodné Země Žižkov“.

A nakonec trošku recese. Víte jak by se krásně vyjímal na novém železničním přemostění Seifertovy ulice nápis **Republika Žižkov?**

Petr Kallista

